

مقاله پژوهشی
اصیل
*Original
Article*

انگیزه‌های خانواده‌های تهرانی از تحصیل دانشجویان دختر خود در دانشگاه‌های تک‌جنسیتی (مورد مطالعه: دانشکده رفاه)

میثم فرخی،^۱ سیما اسدی^۲

چکیده

هدف: این پژوهش با هدف بررسی انگیزه‌های خانواده‌های تهرانی از تحصیل دانشجویان دختر خود در دانشکده تک‌جنسیتی رفاه صورت گرفته است. **روش:** روش پژوهش، کیفی و ابزار گردآوری داده‌ها، مصاحبه بود که با ۳۰ مورد از خانواده‌های دانشجویان دانشکده رفاه که به صورت نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند، مصاحبه عمیق صورت گرفته است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز از روش تحلیل مضمون استفاده شده است. **یافته‌ها:** پس از شناسایی و تجزیه و تحلیل گزاره‌ها، ۱۰۲ مضمون پایه، ۱۴ مضمون سازمان‌دهنده و چهار مضمون فراگیر طبقه‌بندی شدند. **نتیجه‌گیری:** یافته‌های پژوهش در چهار دسته انگیزه‌های دینی، اجتماعی، آموزشی و روانی دسته‌بندی شدند. شرایط محیطی دانشکده رفاه، عدم معاشرت دانشجویان با جنس مخالف، تقویت اعتماد به نقش و نیز تقویت باورهای دینی آنان، از جمله موارد مهم مد نظر خانواده‌های تهرانی بود. همچنین از دیدگاه خانواده‌ها، حضور دختران در دانشکده مذکور می‌تواند بسیاری از زمینه‌های فردی و اجتماعی آنان را افزایش دهد.

واژگان کلیدی: فرهنگ، انگیزه، دانشگاه تک‌جنسیتی، دانشکده رفاه، تحلیل مضمون.

◆ تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۰/۰۳ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۱/۲۳

۱. دکترای فرهنگ و ارتباطات، دانشیار گروه ارتباطات و مطالعات فرهنگی، دانشکده رفاه، تهران (نویسنده مسئول).

نشانی: تهران؛ دانشکده رفاه. نمابر: ۳۳۵۲۱۷۷۶ / mfarokhi65@gmail.com

۲. کارشناسی ارشد مطالعات فرهنگی، دانشکده رفاه، تهران. s_asadii@yahoo.com

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

الف) مقدمه

دانشگاهها و مراکز آموزش عالی هر جامعه، معرف و مبین بالاترین تفکر و علم آن جامعه محسوب می‌شوند و اصول جهان‌بینی و نظام اعتقادی و ارزشی جامعه را در خود متجلی می‌سازند (پورزیوناتو و دی‌مارکو، ۲۰۱۵). این نهاد با تربیت متفکران و دانشمندان و مدیران آینده، در جهت بخشیدن به حرکت‌های گوناگون فکری، اعتقادی، فرهنگی و سیاسی جامعه، مؤثر واقع می‌شود (مجنی و همکاران، ۱۳۹۵). در واقع؛ دانشگاهها نهادهایی‌اند که زمینه‌های تحقق سیاست‌های توسعه‌ای را فراهم می‌کنند (حسینی، ۱۳۹۸). با این وجود، توسعه دانشگاه‌های خاص با محورهای منحصر به فرد می‌بایست از دلایل محکمی برخوردار باشد که توسعه دانشگاه‌های تک‌جنسیتی یکی از آن موارد است (اسماعیل‌پور و تفقیدی، ۱۳۹۶). به بیان دیگر؛ یکی از موضوعاتی که طی سالهای اخیر، در فضای آموزش عالی نقد و بررسی شده و موافقان و مخالفان زیادی داشته، بحث ایجاد فضاهای تفکیکی یا تک‌جنسیتی در دانشگاههاست (فلاح، ۱۴۰۱). این موضوع از جنبه‌های مختلف قابل بررسی است؛ اما از آنجا که بعد از وقوع انقلاب اسلامی در ایران و تشکیل نظامی با هدف تحقق آرمانهای والای اسلامی - انسانی، تغییرات بنیادینی در نظام ساختارها و نگرشهای اجتماعی به وقوع پیوست و با تکیه بر آرای قریب به اتفاق ایرانیان، روش مدیریت اجتماعی توصیه‌شده از سوی شریعت، تراز سیاستگذاری‌ها و تصمیم‌گیری‌های حاکمیتی قرار گرفت، ضروری است که موضوع ویژه‌سازی فضاهای دانشگاهی نیز با رویکرد اسلامی و نگاه اجتهادی سنجش شده و دیدگاه شریعت نسبت به آن استخراج و نظریه‌پردازی شود. (کهرتی و همکاران، ۱۳۹۸)

تأسیس دانشگاه‌های تک‌جنسیتی یکی از طرح‌های آموزش عالی رایج در تمام دنیا است که شروع آن به قرن نوزده برمی‌گردد. تا دهه اخیر تعداد دانشگاه‌های تک‌جنسیتی در دنیا ۴۰ مورد بود که در سال ۱۳۹۰ (=۲۰۱۱) این آمار به بیش از ۲۰۰ دانشگاه رسید (دمیرچی، ۱۳۹۲). از آنجا که یکی از اولویتهای وزارت علوم بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، ترویج رویکرد اسلامی در دانشگاههاست، لذا ایجاد و توسعه دانشگاه‌های تک‌جنسیتی اقدامی برای فراهم کردن زمینه رشد و تعالی جوانان در فضایی ایمن و به دور از آسیب‌های رایج اجتماعی است؛ بنابر این، دانشگاه‌های تک‌جنسیتی در دولتهای مختلف، در بخش خصوصی و دولتی با هدف کاهش مسائل و مشکلات دانشگاهها ایجاد شدند (حسینی و همکاران، ۱۳۹۸؛ شیرازی، ۱۳۹۷). از سوی دیگر، هدف اصلی در راستای سند اسلامی شدن دانشگاهها و مصوبات شورای عالی

انقلاب فرهنگی، ایجاد و گسترش دانشگاه‌های تک‌جنسیتی در تمامی استانهای کشور است. این اقدام، دایره انتخاب داوطلب را گسترش می‌دهد تا اگر بنا به هر دلیلی نتواند برای تحصیل به شهر دیگری دور از خانواده برود، امکان انتخاب بیشتری پیش روی خود داشته باشد (آقاجانی و همکاران، ۱۳۹۷). از دیگر سو، دانشگاه‌های تک‌جنسیتی، به خصوص دانشگاه‌های تک‌جنسیتی دخترانه، از سوی عموم خانواده‌ها با استقبال مواجه شده‌اند (یزدی و رضایی، ۱۳۹۶). لذا با توجه به نقش خطیر بانوان به عنوان بازیگران اصلی فرایند تربیت و آموزش نسل‌های آینده کشور و نقش و جایگاه ارزنده آنان در جامعه اسلامی، حساسیت بیشتری نسبت به عملکرد دانشگاه‌های تک‌جنسیتی دخترانه وجود دارد. (فرتاش و خیاطیان یزدی، ۱۳۹۸)

مورد ظلم قرار گرفتن دختران، تعلق امکانات کمتر، اختصاص اساتید با قابلیت‌های علمی کمتر، کاهش فرصت ازدواج، عدم رشد مهارت‌های ارتباطی دانشجویان، واگذار نکردن مسئولیت به بانوان در اداره دانشگاه و نقش کم‌رنگ آنان در سمت‌های سازمانی، نمونه‌ای از انتقاداتی است که به این نوع دانشگاه‌ها وارد است که متأسفانه به دلیل کمبود و گاهی نقص داده‌ها و یافته‌های پژوهشی و علمی مستدل، نه تنها نمی‌توان نگاه ارزیابی شده و دقیقی به انتقادات وارده داشت، بلکه امکان پاسخگویی دقیق به این انتقادات نیز نیست (احمدی و همکاران، ۱۳۹۲). از طرف دیگر؛ تخلفات کم، اتخاذ سیاست‌های ضد تبعیض و ایجاد برابری حقوق کارمندان، رعایت ضوابط و شئون اسلامی، افزایش خویشتن‌داری، رضایتمندی از زندگی زناشویی برای دانشجویان متأهل، افزایش حق انتخاب خانواده برای تحصیل دختران و کسب آرامش روحی و روانی به ویژه برای بانوان، از ویژگی‌ها و نکات مثبت دانشگاه تک‌جنسیتی است (جاودانی، ۱۳۹۲). با توجه به مطالب مذکور، پژوهش حاضر سعی در شناسایی انگیزه‌های فرهنگی خانواده‌های تهرانی از تحصیل دانشجویان دختر در دانشکده تک‌جنسیتی رفاه دارد و به دنبال پاسخ به این سوال است که انگیزه‌های فرهنگی خانواده‌های تهرانی از تحصیل دانشجویان دختر در دانشکده تک‌جنسیتی رفاه چیست؟

۱. پیشینه پژوهش

جستجوها نشان می‌دهد که ناظر به این پژوهش و موضوع انگیزه‌های خانواده از تحصیل دانشجویان دختر خود در دانشگاه‌های تک‌جنسیتی، مطالعه‌ای صورت نگرفته است. اما در ادامه به برخی پژوهش‌های انجام شده در غرب و ایران پیرامون تک‌جنسیتی بودن، تفکیک جنسی و مناسبات و روابط میان دانشجویان دختر و پسر که به صورت غیر مستقیم با موضوع این پژوهش مربوط‌اند، اشاره می‌شود.

بوس^۱ و همکاران (۲۰۱۸) در تحقیقی میدانی و با جداسازی دختران و پسران در دانشگاه ایسکس^۲، به بررسی اثر تفکیک جنسیتی بر دانشجویان پرداختند. در این تحقیق آمده است که دانشجویان دانشگاه به دلیل داشتن سن بیشتر نسبت به دانش‌آموزان مدارس دبیرستان و راهنمایی، کمتر تحت تأثیر محیط اطراف خود قرار می‌گیرند؛ با این وجود، دانشجویان دختری که در کلاسهای تک‌جنسیتی دانشگاه حضور داشتند، نمرات و عملکرد بهتری نسبت به دخترانی که در کلاسهای مختلط شرکت داشتند، دارند. سال ۲۰۱۹ تحلیل وسیعی روی هفتصد هزار دختر انجام شد و نتایج نشان داد که حضور آنان در محیط‌های آموزشی تک‌جنسیتی موجب افزایش نمراتشان می‌شود (بیگر^۳، ۲۰۱۹). نتایج تحقیق دیگری که سال ۲۰۱۷ توسط حکومت انگلستان پشتیبانی شده است، نشان می‌دهد که دختران در کلاسهای مختلط به حاشیه رانده می‌شوند و توصیه شده است که دختران و پسران جداگانه آموزش ببینند (پارک^۴ و همکاران، ۲۰۱۹). تحلیل هفده هزار نفر دختر جوان نشان می‌دهد که تک‌جنسیتی کردن موجب افزایش بازدهی علمی، کاهش طلاق و بارداری غیر قانونی می‌شود (سالیوان^۵ و همکاران، ۲۰۱۱). تحقیق دیگری نشان می‌دهد که دختران به مراتب در کلاسهای تک‌جنسیتی بهتر عمل می‌کنند. (بلک^۶ و همکاران، ۲۰۱۸)

فلاح و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهش «مدیریت در دانشگاه‌های تک‌جنسیتی به عنوان مصداق دانشگاه اسلامی»، با روش مصاحبه عمیق با ۲۲ نفر از صاحب‌نظران و خبرگان، به آسیب‌شناسی نقش دانشگاه‌های تک‌جنسیتی دخترانه پرداختند. یافته‌های این پژوهش در دو دسته آسیبها و راهکارهای مدیریت دانشگاه‌های تک‌جنسیتی، طبقه‌بندی و در حوزه‌های مدیریتی، آموزشی، پژوهشی و فرهنگی دانشجویی دسته‌بندی شده‌اند. عباسی و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهش خود با استفاده از پرسشنامه و نمونه ۱۴۰ نفر از پرسنل دانشگاه حضرت معصومه، به تحلیل و ارزیابی عملکرد این مجموعه پرداختند. نتایج نشان داد که در دانشگاه‌های تک‌جنسیتی با توجه اهمیت نقش زنان در توسعه جامعه، می‌توان با تقویت ابعاد فرهنگی - تربیتی، آموزشی، پژوهشی - فناوری و مدیریتی، اثربخشی این مؤسسات را در آموزش عالی کشور افزایش داد. پژوهش کهرتی و همکاران (۱۳۹۸)، به منظور جمع‌آوری و تحلیل دیدگاه‌های صاحب‌نظران درباره نگاه دین به تفکیک جنسیتی و ایجاد فضاهای ویژه

1. Booth
2. Essex
3. Billger
4. Park
5. Sullivan
6. Black

مردان و زنان در دانشگاهها انجام شده است. داده‌ها به روش کتابخانه‌ای و با نگاه توصیفی تحلیلی از کتب و مقالات مرتبط با موضوع جمع‌آوری شده است. با در نظر گرفتن ملاحظات، طرح تفکیک جنسیتی در دانشگاهها قابلیت اجرا دارد و همچنین از اهمیت و منطق لازم در نگاه شرع و عقل برخوردار است. پژوهش انتظاری (۱۳۹۶)، پیمایش نظرات و ارزیابی‌های دانشجویان درباره طرح تفکیک جنسی و بخشی از پژوهشی جامع است. در چارچوب مفهومی و نظری پژوهش، با اتکا به نظرات گافمن^۱ و ولف^۲ و همکاران و همچنین نقد آنها، تلاش شده است از موضعی بی‌طرف، مسئله تفکیک جنسی را بررسی کند. جمعیت آماري این پژوهش، دانشجویان دانشگاههای علامه طباطبایی، تهران و تک‌جنسیتی بانوان است. نتایج گواه بر آن است که اکثر دانشجویان دانشگاههای علامه و تهران که مهم‌ترین مخاطب اجرای طرح تفکیک جنسی‌اند، نسبت به آن مقاوم‌اند. در پژوهش فرهادی و همکاران (۱۳۹۶) با موضوع بررسی دیدگاه اساتید و دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی مرودشت پیرامون موضوع تفکیک جنسیتی دانشگاهها، که جامعه آماری آن اساتید و دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت به تعداد ۱۲۰۰ نفر است و از بین آنها به کمک جدول مورگان و به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده ۴۰۰ نفر انتخاب شدند؛ نتایج حاکی از این است که در کل، دانشجویان و اساتید با تفکیک جنسیتی دانشگاهها موافق نیستند و معتقدند تفکیک جنسیتی تأثیر چندانی در افزایش بهداشت روان، کاهش آسیبهای اجتماعی، تحکیم بنیان خانواده و پیشرفت تحصیلی ندارد و همچنین، تعصب جنسی نیز بر تفکیک جنسیتی مؤثر نیست. در پژوهش جانعلی‌زاده و همکاران (۱۳۹۳) با موضوع «بررسی کیفی نگرش دانشجویان به مسئله تفکیک جنسیتی در دانشگاه (مطالعه موردی: دانشگاه مازندران)»، از رویکرد روش‌شناختی نظریه زمینه‌ای برای جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شده است. با روش گلوله‌برفی، ۱۴ دختر و پسر که تفکیک جنسیتی در دانشگاه و اختلاط جنسیتی در خارج از دانشگاه را تجربه کرده‌اند، به عنوان مشارکت‌کنندگان این پژوهش انتخاب شده‌اند. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که جامعه‌پذیری جنسی، کژساختاری، عدم آموزش و تکلیف‌محوری، زمینه‌های شکل‌گیری پدیده تفکیک جنسیتی در دانشگاههای ایران می‌باشند. دانشجویان با اتخاذ راهبردهای سکون مشارکتی، عدم رقابت، اختلال ارتباطی، حساسیت جنسی، جستجوگری جنسی، خودنمایی، کم‌بینی، احساس تبعیض و ناآگاهی جنسی خود را در مواجهه با این پدیده همگون ساخته‌اند. این راهبردها،

1. Goffman
2. Wolf

پیامدهایی مانند افول تولید علم، شکست ارتباطی، تقویت میل جنسی، دوستی با ناهمجنس، مدگرایی، کاهش اعتماد به نفس، تداوم ذهنیت جنسی و ناآگاهی ارتباطی را داشته است. پژوهش شفيعی و علیخواه (۱۳۹۳) با موضوع فضا و بازتولید قدرت؛ علاوه بر فوکو، برای نشان دادن زوایای اعمال قدرت از طریق فضا، نظریه هنری لوفور مورد توجه قرار گرفته است و در نهایت برای روشن کردن اهمیت موضوع جنسیت در این مسئله، به دیدگاه‌های جودیت باتلر مراجعه شده است. برای پاسخ به پرسشهای تحقیق، از روش تحقیق کیفی و به طور خاص، مشاهده و مصاحبه استفاده شده است. در اینجا تجربه زیسته ۱۶ دانشجوی دختر دانشگاه‌های شهر تهران بررسی شده است. طبق یافته‌های این تحقیق، اعمال تکنیک‌های انضباطی فضا در سطح دانشگاه‌ها به خلق سوژه مطیعی که صرفاً مصرف‌کننده فضا باشد، منجر نشده؛ بلکه مصرف‌کننده‌ای از فضا شکل گرفته است که برای تحقق خواسته‌هایش در فضاهای عمومی تلاش می‌کند. در پژوهش یاری و محمدنژاد (۱۳۹۱) نیز ابعاد و پیامدهای طرح تفکیک جنسیتی دانشجویان در دانشگاه‌ها و راهکارهای اجرای طرح مذکور بررسی و در این راستا، از مصاحبه حضوری با ۳۰ تن از اساتید و مسئولان دانشگاهی استفاده شده است. اندیشمندان مخالف با طرح، بر تقدّم تربیت اسلامی (به جای هرگونه طرح‌های آمرانه)، بسترسازی رشد علمی دانشگاه‌ها و کسب مهارت‌های شغلی (به ویژه برای خانمها) و مهارت‌های اجتماعی دانشجویان تأکید کرده‌اند. در مقابل، صاحب‌نظران موافق با طرح، بر این باورند که مدخل ورود به تربیت اسلامی و زمینه‌سازی برای افزایش روحیه علم‌گرایی دانشجویان، با سازمان‌یابی دانشگاه‌ها به نحو اسلامی- ایرانی (غیر مختلط) محقق می‌شود.

۲. چارچوب مفهومی پژوهش

یک) فضای اجتماعی^۱

از آنجا که فضا یکی از مهم‌ترین ابزارهای سیاسی قدرت برای کنترل افراد است، تفکیک فضا نیز یکی از راهبردهای مهم قدرت و متبلور شدن خواست و اراده قدرت حاکم بر فضا است. «فضا یک هستی جهان‌شمول نیست، بلکه به لحاظ اجتماعی تولید می‌شود و بنابراین این، فقط می‌تواند در متن و زمینه یک جامعه خاص فهم شود. در این معنا، فضا فقط رابطه‌ای نیست، بلکه اساساً تاریخی است. این ادعا فراخوانی است برای تحلیلی از فضا که صورت اجتماعی، مناسبات قدرت و تضادهای مربوط به هر فضا را در نظر می‌گیرد» (اشمید، ۲۰۰۸: ۲۹).

1. Social Space
2. Schmid

در واقع؛ با اینکه ساختارها و قواعد حاکم بر فضا از بیرون بر انسان وارد می‌شود، اما هر فرد با گزینشهای خود، با استفاده منحصراً به فرد خود و در نهایت با تاکتیکهای فضایی خود می‌تواند منحصر به فرد عمل کند. (تانکیس،^۱ ۱۳۹۰: ۲۱۷)

از آنجا که دانشگاه یکی از مهم‌ترین فضاهای اجتماعی و از عوامل تغییر در ساختارهای اجتماع و رسیدن به تمدن نوین اسلامی است، طبیعتاً هرگونه تغییر در ساختار این نهاد می‌تواند در سایر ابعاد رشد جامعه نیز تأثیرگذار باشد. چنانکه از نام دانشگاه پیداست، این فضا محیطی برای تحصیل علم و رشد دانش است و از طرفی، فضای دانشگاه کارکردهای فرهنگی و اجتماعی دیگری نیز دارد و به نحوی، مرحله مهمی از رشد اجتماعی جوان را رقم می‌زند. کم‌توجهی به نحوه و ساختار فضای آموزش عالی، غیر از آنکه منشأ افت سطح علمی در کشور خواهد شد؛ به سبب تأثیرگذاری فضای دانشگاهی بر سبک زندگی عموم مردم، بر فضای فرهنگی حاکم بر جامعه نیز تأثیر خواهد گذاشت؛ زیرا نه تنها قشر عظیمی از جوانان کشور در دانشگاهها تحصیل می‌کنند، بلکه اکثر مدیران و تصمیم‌گیران فرهنگی آینده کشور، از بین همین دانشجویان خواهند بود و ساختار فکری و ارزشی حاکم بر آنان، به عموم اجتماع سرایت خواهد کرد. در این تحقیق، دانشگاه به عنوان یکی از فضاهای اجتماعی در معرض سیاست تک‌جنسیتی شدن، بررسی شده است.

دو) تفکیک جنسیتی^۲

نظام آموزش اولیه در غرب بر مبنای تفکیک جنسی صورت گرفته بود و محتوای آموزش نیز بر همین اساس در محیط‌های مجزایی تعیین می‌شد. این محتوای تفکیک‌شده بر مبنای وظایفی بود که جامعه غربی برای زنان و مردان تعریف می‌کرد و در نسبت با محیط خانه برای زنان و محیط کار و اجتماع برای مردان توزیع می‌شد. در اواخر دهه ۶۰ و اوایل دهه ۷۰ میلادی پژوهشهایی در این زمینه صورت گرفت تا نیازهای دانش‌آموزان و دانشجویان را در محیط آموزشی ارزیابی کند. این پژوهشها منجر به چرخش راهبردی در سیاستهای آموزشی مبتنی بر جنسیت شد و نظام آموزشی غرب را به شدت تحت تأثیر قرار داد. بر این اساس، کلاسهای درس از حالت تفکیک، خارج و الگوی تعامل آموزشی بین دو جنس، مبنای شکل دادن به محیط آموزش شد. در اواخر دهه ۷۰، علاقه به آموزش تک‌جنسی با توجه به تغییرات حاصل شده و مطالبات اقشاری از جامعه، دوباره مد نظر قرار گرفت. پژوهشهای انجام‌شده در این زمینه، همچنان از یادگیری و آموزش به دور از تفکیک جنسی

1. Tankis
2. Gender Segregation

حمایت می‌کرد و منتقدان به بررسی اعتبار و پایایی این پژوهشها پرداختند (آلن، ۲۰۱۱). منتقدان یافته‌هایی داشتند که نشان می‌داد در کلاسها و محیط‌های مختلط، سوگیری‌های جنسی و تبعیض بالاتری وجود دارد. این پژوهشها نشان می‌داد که در محیط‌های مختلط، دختران در صحبت کردن و ابراز وجود دچار مشکل‌اند و پسران توجه بیشتری از جانب مدرّسان به خود جلب می‌کنند (چارلز و بردلی، ۲۰۰۲). برخی مطالعات هم نشان داد که در کلاسهای مختلط، اعتماد به نفس بیشتری به پسران داده می‌شود تا دختران. (جنکینز، ۲۰۰۶)

سابقه تفکیک جنسیتی در ایران، رویکرد نظری و عملی ناموزونی را به ذهن متبادر می‌سازد؛ مانند ادغام جنسیتی ورزشهای همگانی در پارکها در کنار تفکیک جنسیتی دانشگاهها که رویکرد ناهماهنگی ساختاری را نمایان می‌سازد. الگوهای مبتنی بر تفکیک و جداسازی جنسی اگر چه تلاش دارد عمل خود را به صورت علمی توجیه کند، اما محصول هنجارها و ایدئولوژی‌های جنسی‌اند که عمیقاً ریشه در بنیادهای فرهنگی و ساختاری مدافعانش دارند. نقطه مشترک همه پژوهشها این است که حضور در دانشگاه با کلاس تفکیک شده را به عنوان یک انتخاب برای دانشجویان یا دانش‌آموزان مدّ نظر دارند و تفکیک اجباری محیط‌های آموزشی در این پژوهشها مدّ نظر نبوده است. در مجموع، نتایج تجربی حاصل از کلاسها و محیط‌های تفکیک‌شده به عنوان یک انتخاب برای مشغولان به تحصیل، حکایت از توفیق نسبی این طرح در دانشگاههای غرب دارد. از دیگر سو، منتقدان این طرح بیان می‌دارند که عدم حضور در محیط‌های مختلط، مانعی برای رشد روانی، عاطفی و جنسی دانش‌آموزان و دانشجویان است.

سه) **دانشگاه تک‌جنسیتی**^۴
برخی تحقیقات نشان می‌دهد که گسترش آموزش تک‌جنسیتی بیشتر به توانمندسازی و تثبیت اسطوره ذات مردانگی کمک می‌کند. نظریه آموزش و پرورش و جنس نشان می‌دهد که این مفهوم مردانگی برای دختران و پسران مضر است. پشتیبانی‌های قانونی نقش زیادی در روند گسترش مشروعیت آموزش تک‌جنسیتی داشته است (کوهن، ۲۰۰۹). گاهی دلایل تاریخی، باعث تقویت و حفظ آموزش و پرورش «مرد نهاد» می‌شود. برای نمونه، برخی استدلال می‌کنند که وجود دو جنس مخالف دانشجویان در کنار یکدیگر، باعث بازدارندگی

1. Alon & Gelbsiger
2. Charles & Bradley
3. Jenkins
4. Unisex University
5. Colen

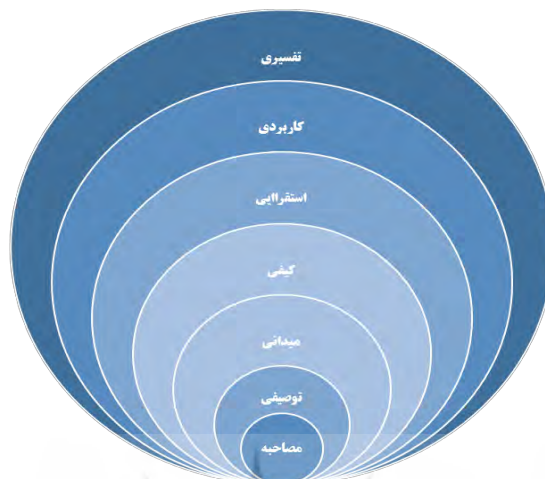
آنان از درس خواندن می‌شود و زمینه رفتار نامناسب را در آنها فراهم می‌کند (مایری، ۲۰۰۶). این مبنا امروزه محدودیتهایی را برای حضور دو جنس در کنار یکدیگر در محافل عمومی مانند اتوبوس، مترو، اداره، دانشگاه، مدارس و ... در کشورهای اسلامی ایجاد کرده است. این درخواست حتی در میان مسلمانان کشورهای غیر اسلامی نیز دیده می‌شود. (هرمانسن،^۲ ۲۰۰۹)

ویلیامز با رویکردی تاریخی و نگاهی انتقادی به آموزش تک‌جنسیتی استدلال می‌کند که تلاشهای این‌چنینی در پی خدمت واقعی به دانشجویان نیست. وی معتقد است که تاریخ نشان می‌دهد تبعیض جنسی و نژادی در آموزش و پرورش، تقویت‌کننده تقسیم‌بندی‌های جنسی و سلسله‌مراتب در جامعه است. تجربه نشان داده است که آموزش تک‌جنسیتی، زنان را برای کسب نقشهای اجتماعی پایین، مانند مستخدمی آماده می‌کند. اما گروه دیگر بر این باورند که محدودیت و ایجاد مانع میان این دو، مشکل‌سازتر است. حضور دانشجویان در دانشکده تک‌جنسیتی تا حدودی منعکس‌کننده ترجیحات والدین نیز می‌باشد. دانشکده‌های تک‌جنسیتی نتایج تحصیلی خوبی را در بر داشته‌اند که این امر ممکن است به خاطر نوع خاصی از تمایل یا علاقه والدین به این فضاها باشد؛ زیرا در مدت زمان کوتاهی از مطرح شدنشان در نظام تعلیم و تربیت آمریکا، یک رکورد تاریخی در بهبود عملکرد تحصیلی به دست آورده‌اند. سابقه تفکیک جنسیتی در ایران، رویکرد نظری و عملی ناموزونی را به ذهن متبادر می‌سازد، مانند ادغام جنسیتی ورزشهای همگانی در پارکها در کنار تفکیک جنسیتی دانشگاهها که رویکرد ناهماهنگی ساختاری را نمایان می‌سازد.

(ب) روش و ابزار

پارادایم پژوهش حاضر، تفسیر‌گرایی و از نظر رویکرد استقرایی، ناظر به هدف کاربردی و از نظر نوع پژوهش، کیفی است. ابزار گردآوری داده‌ها، مصاحبه عمیق و روش تجزیه و تحلیل داده‌ها، تحلیل مضمون است. لایه‌های پژوهش حاضر بر اساس مدل اقتباسی از پیاز پژوهش (ساندرز^۳ و همکاران، ۲۰۰۹؛ دانایی‌فرد و همکاران، ۱۳۹۲) در شکل ۱ ارائه شده است.

1. Mayeri
2. Hermansen
3. Saunders

شکل ۱: پیاز پژوهش

در این پژوهش با ۳۰ مورد از خانواده‌های دانشجویان دانشکده رفاه که به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند، مصاحبه عمیق صورت گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش تحلیل مضمون استفاده شده است. تحلیل مضمون، روشی است که هم برای بیان واقعیت و هم برای تبیین آن به کار می‌رود (براون و کلارک، ۲۰۰۶: ۲۴). پس از مطالعه داده‌های به دست آمده، فهرست اولیه‌ای از نکات کلیدی در جدول ترسیم شد و داده‌ها کدگذاری شدند. سپس کدهای به دست آمده، در تحلیل وسیع‌تری، در قالب مضامین سازمان‌دهنده جاگذاری شدند و در نهایت، از مضامین سازمان‌دهنده، مضامین اصلی یا همان مضامین فراگیر در چهار دسته انگیزه‌های دینی، انگیزه‌های اجتماعی، انگیزه‌های آموزشی و انگیزه‌های روانی ایجاد شدند. برای بررسی اعتبار پژوهش نیز جداول کدگذاری و مضامین مستخرج، در اختیار تعدادی از اساتید و خبرگان قرار داده شد و نظرات آنان در روند تحلیل و کدگذاری داده‌ها مد نظر قرار گرفت.

ج) یافته‌های پژوهش

در این پژوهش، مضامین فراگیر در رابطه با مؤلفه انگیزه خانواده‌ها از تحصیل دانشجویان در دانشکده تک‌جنسیتی رفاه مطالعه شد. یافته‌ها حاکی از چهار انگیزه کلی دینی، اجتماعی، روانی و آموزشی می‌باشد؛ به این معنا که خانواده‌ها به دلایل مذکور یا ترکیبی از آنها، دانشجویان خود را به این دانشکده فرستاده‌اند. با مطالعه داده‌های این تحقیق و بررسی مصاحبه‌های انجام‌شده، انگیزه‌های دینی و اجتماعی در زمره علل مؤثرتر قرار داشته‌اند و به

عبارتی؛ این انگیزه‌ها تبیین‌کننده‌های قوی‌تری از دیدگاه خانواده‌ها از تحصیل دانشجویان در دانشکده رفاه می‌باشند.

۱. تبیین مضامین فراگیر و مضامین سازمان‌دهنده آنها

یک) انگیزه‌های دینی

یکی از مضامین فراگیر استخراج‌شده در این تحقیق، انگیزه دینی می‌باشد. این دسته از مضامین، مفاهیم مرتبط با فرهنگ دینی و مذهبی خانواده‌هاست. نکاتی که از مصاحبه‌ها استخراج شد و در دسته اعتقادات مذهبی قابل ذکر بود، در این دسته از مضامین فراگیر آمده است. این مضمون فراگیر شامل سه مضمون سازمان‌دهنده به شرح ذیل است.

عدم معاشرت با جنس مخالف: یکی از مضامین سازمان‌دهنده که در مضمون فراگیر انگیزه مذهبی بروز کرد، مضمون «عدم ارتباط و معاشرت با جنس مخالف» می‌باشد که برخی از مصاحبه‌شوندگان با دلایل و نظرات مختلف به آن اشاره مستقیم داشتند. همان‌طور که در دین اسلام، در روابط میان زن و مرد در جامعه، اعم از خیابان، ادارات، دانشگاه‌ها و... باید یک مرزبندی و تفکیک مشخص وجود داشته باشد؛ تأکید خانواده‌ها بر این امر، با استناد به آیه ۲۵ سوره نساء ملموس‌تر خواهد بود. آیه مذکور به این موضوع اشاره دارد که رها کردن جوانان در یک بستر آزاد و بدون قواعد و قوانین دینی و اخلاقی، موضوعی است که نه تنها آرامش و لذت را برای انسان به ارمغان نخواهد داشت، بلکه زمینه‌ساز مشکلات فراوان روحی و روانی خواهد بود. عدم حضور جنس مخالف، یکی از انگیزه‌های خانواده‌ها بود که شامل زیرمجموعه‌های متفاوت و دیدگاه‌های متفاوتی بود؛ از جمله اینکه به تجربیات تلخ و نه چندان خوشایند نزدیکانشان در دانشکده مختلط اشاره کردند. آنان با توجه به مسائل و مشکلات اطراف خود و نیز تجربیاتشان و تغییرات رفتاری و ظاهری که یکی از بارزترین دلایل محیط مختلط دانشکده بود، باعث شد که ترجیحشان بر فضای تک‌جنسیتی بیشتر باشد؛ زیرا به عنوان والدینی که فرزندشان را به دانشکده می‌فرستند، خواستار تغییر و تحول در علم‌آموزی او هستند و از تغییرات رفتاری و ظاهری که ممکن است در برخورد با جنس مخالف صورت گیرد، دوری می‌کنند؛ همان‌طور که م. ۱۱ می‌گوید: «خیالم راحت‌تر؛ چون دیگه ارتباط با نامحرم اینجا نیست. از فامیل هم تجربه کسی رو که دانشگاه مختلط رفت و کم‌کم تغییر کرد داشتیم».

التزام به پوشش چادر: یکی دیگر از مضامین سازمان‌دهنده در مضمون فراگیر انگیزه‌های دینی، «التزام به پوشش چادر» می‌باشد که برخی از مشارکت‌کنندگان با دلایل و نظرات مختلف به آن اشاره کردند. اجرای قانون عفاف و حجاب در دانشگاهها از مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی است و پشتوانه قانونی دارد. با توجه به تحلیل کلی مصاحبه‌ها، به نظر می‌رسد یکی از انگیزه‌های خانواده‌ها، یکسان بودن نوع پوشش است. جدا از اینکه حجاب چادر است، برایشان یکدستی پوشش حایز اهمیت بود و از ابتدای ورود خود از این شباهت پوششی استقبال کردند. نظرات مصاحبه‌شوندگان در این پژوهش مؤید این نکته است. طبق تحلیل دقیق داده‌ها، دیدگاه برخی خانواده‌ها در باب حجاب، پوشش اسلامی چادر بود که همگی از لحاظ ظاهری دارای پوشش یکسان و حجاب برتر چادر می‌باشند؛ از جمله: «اینجا همه مثل خودمون هستن و یه جورایی همه یکدست هستن حداقل از لحاظ ظاهری» (م.۲۴). «همه چادری هستن و خیالم خیلی راحت» (م.۲۶). «حجابشون چادره منم اینطوری خیالم راحت‌تره» (م.۲۷).

تقویت مبانی دینی: یکی دیگر از مضامین سازمان‌دهنده در مضمون فراگیر انگیزه‌های دینی، «تقویت مبانی دینی» می‌باشد که برخی از مشارکت‌کنندگان با دلایل و نظرات مختلف به آن اشاره مستقیم کردند. نقش بی‌بدیل تأثیر جامعه، به ویژه محیط‌های آموزشی در شکل‌گیری، حفظ و تثبیت عقاید دینی افراد، حساسیت خانواده‌ها در خصوص محل تحصیل فرزندان‌شان را افزایش داده است. همسو بودن قوانین مکتوب و عرفی دانشگاه با مبانی تربیت دینی خانواده‌ها نقش بسزایی در نهادینه‌سازی عقاید دینی خواهد داشت و در انتقال آن به عنوان باور به نسل‌های آینده نیز مفید خواهد بود. این موضوع کمک شایانی در تثبیت سبک زندگی اسلامی نسل‌های آینده خواهد کرد. در این مضمون، انگیزه برخی از خانواده‌ها، تثبیت عقاید فرزندان‌شان بود. با توجه به اینکه دانشجویان برای اولین بار است که وارد محیطی بزرگ‌تر و بازتر از دوران مدرسه می‌شود و کنترل شرایط و دوستان برای خانواده‌ها کمی سخت‌تر خواهد بود، دانشکده رفاه را ارجح بر سایر انتخابات خود می‌دانند؛ زیرا اطمینان خاطر بیشتری دارند که دخترشان در اینجا عقاید مذهبی‌اش را محکم‌تر از گذشته ادامه دهد و نیز این محیط همان شرایط و زمینه‌های محیط خانه را برایشان دارد و ادامه‌دهنده همان مسیر است. برخی از نظرات مشارکت‌کنندگان مبنی بر این ادعا عبارتند از: «از لحاظ اعتقادی این دانشکده بیشتر بهمون نزدیک هست و اعتقاداتش متزلزل نمیشه» (م.۳).

«توی دوره کارشناسی بهتر که با همین محیط پیش بره چون هنوز عقایدش تثبیت نشده شاید تو این محیط محکم تر بشه».(م.۱۶)

دو) انگیزه‌های اجتماعی

دیگر مضمون فراگیر استخراج شده در این تحقیق، انگیزه اجتماعی است. این دسته از مضامین، مفاهیم مرتبط با مسائل جمعی و اجتماعی افراد می‌باشند و نکاتی که از مصاحبه‌ها استخراج شده و در دسته مسائل اجتماعی قابل ذکر بود، در این دسته از مضامین فراگیر آمده‌اند. این مضمون کلی، شامل مضامین سازمان‌دهنده ذیل می‌باشد: موقعیت جغرافیایی؛ دانشکده؛ مهارت رابطه اجتماعی با هم‌نوع خود؛ کاهش آسیب‌های اجتماعی و فردی؛ دوست‌یابی مناسب؛ هم‌گونی افراد؛ بازخورد شرایط محیط بر افراد.

موقعیت جغرافیایی دانشکده: یکی از مضامین سازمان‌دهنده که در مضمون فراگیر اجتماعی بروز کرد، «موقعیت جغرافیایی دانشکده» می‌باشد. یکی از انگیزه‌ها برای انتخاب دانشکده رفاه، دسترسی راحت به آنجاست. با توجه به اینکه فرزند برای اولین بار است که به تنهایی مسیری را طی می‌کند، اولویت خانواده‌ها بر مسیر نزدیک و سرراست بود و اینکه زمان کمتری را در رفت و آمد باشد، با توجه به اینکه زمان برگزاری کلاسها ممکن است اول وقت باشد؛ بنابر این، دغدغه مسیر و زمان رسیدن به دانشکده را کمتر داشته باشند. همچنین تردد و مسیر این دانشکده با وسایل حمل و نقل عمومی از جمله مترو و خطوط اصلی ناوگان اتوبوسرانی، رسیدن به این مرکز آموزشی را تسهیل کرده است. برخی خانواده‌ها در رابطه با مسیر و موقعیت جغرافیایی دانشکده این ادعا را اذعان کردند که: «مسیرش هم برامون خیلی سرراسته و خیالم راحت».(م.۱۲)

مهارت رابطه اجتماعی با هم‌نوع: یکی از مضامین سازمان‌دهنده که در مضمون فراگیر انگیزه اجتماعی بروز کرد، مضمون «مهارت رابطه اجتماعی با هم‌نوع» است. انسان موجودی اجتماعی است و در زندگی اجتماعی، ارتباط از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. این ارتباط شامل ارتباط با جنس مخالف یا همجنس می‌باشد. برقراری ارتباط به شکل مؤثر یا ضعیف، بخش اصلی زندگی ما و همه فعالیت‌های ما را تشکیل می‌دهد و همه فعالیت‌های ما نوعی ارتباط محسوب می‌شوند. محیط دانشکده تک‌جنسیتی از جمله محیط‌های اجتماعی است که خواه ناخواه منجر به آشنایی و ارتباط دختران با همجنس خود می‌شود و آنچه اهمیت دارد این است که این ارتباط به سمت و سوی صحیح و معقول سوق پیدا کند تا موجب تلخی و تجربه اشتباه نشود. بانوان در این دانشگاهها به راحتی می‌توانند با یکدیگر

تبادل اطلاعات و تجربیات داشته باشند و استعدادهای خود را ظهور و بروز دهند. والدین مشارکت‌کننده بر این عقیده بودند که در محیطی که همه خانم می‌باشند، فرزندشان می‌تواند ارتباط بهتر و مناسب‌تر با همجنس خود را تمرین کند؛ از جمله: «شاید روابطش با خانم‌ها بهتر بشه و با آقایان هم با متانت بیشتری حرف بزنه» (م.۱۵). البته برخی خانواده‌ها نیز در این راستا فرمودند که چون فرزندشان در محیط تک‌جنسیتی است، در روابطش با همکلاسی‌ها از لحاظ صحبت کردن یا مشورت کردن تأثیر مثبت دارد و روابط نادرست و اشتباه کمتر دیده می‌شود؛ از جمله: «این دانشکده به خاطر جدا بودن خیلی خوبه و بچه‌ها هم خیلی راحت‌تر هستن برای حرف زدن و مشورت کردن با هم خیلی راحت‌تر هستن» (م.۲۸).

کاهش آسیبهای اجتماعی و فردی: یکی دیگر از مضامین سازمان‌دهنده که در مضمون فراگیر انگیزه اجتماعی بروز کرد، مضمون «کاهش آسیبهای اجتماعی و فردی» است. طبیعتاً در دانشگاه‌های تک‌جنسیتی، پیشگیری از آسیبهای اجتماعی در سطح بهتر و بالاتری قرار دارد. مشارکت‌کنندگان در این باره به سلامت جسمی و روحی افراد در این محیط و نیز نبودن خطرهای احتمالی اشاره کردند. از نمونه‌های آسیبهای فردی این است که وقتی رابطه با نامحرم نداشته باشند، قطعاً از گزند اینگونه روابط در امان خواهند بود؛ به ویژه که دختران بسیار بیشتر در معرض شکستهای عاطفی قرار دارند. ولی در این محیط، اینگونه آسیبها که در مکانهای مختلف جوامع کنونی درگیر آن هستیم، کاهش چشمگیری خواهند داشت. آنها در گفته‌هایشان به این مورد توجه داشتند که آسیبهایی که در جوامع بیرون وجود دارد، در این محیط به دلیل تک‌جنسیتی بودن کمتر خواهد بود. همچنین در این فضا میزان ارجاع پرونده دانشجویان به کمیته انضباطی به شدت کاهش می‌یابد. «شاید مسائلی که تو اجتماع هست کمتر پیش بیاد و استرس اینطور محیط‌ها کمتره» (م.۴). «چون رابطه با نامحرم ندارن خیلی از مشکلات کم میشه اینجا و برای شروع خیلی خوبه از اینجور محیط‌ها شروع بشه» (م.۱۶).

دوست‌یابی مناسب: یکی از مضامین سازمان‌دهنده که در مضمون فراگیر انگیزه اجتماعی بروز کرد، مضمون «دوست‌یابی مناسب» می‌باشد. یافتن دوستان همجنس و با سلیقه نسبتاً مشترک، کمک بسزایی در رشد شخصیت افراد خواهد داشت و همچنین نگرانی خانواده‌ها در خصوص دوستان و همکلاسی‌ها را کاهش می‌دهد. نقش غیر قابل انکار دوستان زمان تحصیل، در شکل‌گیری عقاید در خصوص ازدواج، پیدا کردن شغل و زندگی افراد، اهمیت این موضوع را دوچندان می‌کند. همسو بودن دوستان با عقاید و اصول خانواده، تنش

میان والدین و فرزندان را نیز کاهش خواهد داد. تأکید خانواده‌های مصاحبه‌شونده در این پژوهش، بر تأثیر دوستان همجنس روی اخلاق و پیشرفت فرزندان‌شان، قابل تأمل است. از دیگر انگیزه‌های خانواده‌ها می‌توان به دوست‌یابی فرزندان‌شان اشاره کرد؛ همان‌طور که در مصاحبه‌های خود بیان کردند، فرزندان در این محیط می‌تواند دوستان همجنس خود و چه بسا هم کفو خود را انتخاب کند. به دلیل تسلط کمترشان در محیط دانشکده، سعی بر این داشتند که حداقل محیطی را برای ادامه تحصیل فرزندان‌شان انتخاب کنند که در آنجا از همنشینان و افراد در ارتباط با فرزندان‌شان آسوده خاطر باشند. در این باره برخی مشارکت‌کنندگان گفته‌اند: «می‌تونه اینجا دوستای بهتری انتخاب کنه که روش تأثیر مثبت بزارن» (م.۱۵). «از لحاظ دوست پیدا کردن خیالم راحت» (م.۲۴).

همگونی افراد: یکی از مضامین سازمان‌دهنده که در مضمون فراگیر انگیزه اجتماعی بروز کرد، مضمون «همگونی افراد» است. نوع و دیدگاه ارتباط با جنس مخالف، توجه به حجاب برتر و سایر موارد مطرح، این موضوع را برجسته می‌کند که یکی از انگیزه‌های خانواده‌ها برای انتخاب دانشکده رفاه، وجود یک تشابه حداقلی در تمام زمینه‌هاست که طبق بررسی مصاحبه‌های انجام‌شده و نکاتی که خانواده‌ها به آن اشاره داشتند، نوعی تشابه را به وجود آورده که از چند رنگی‌ها و تنوع کاسته و نوعی هم‌سنخیتی را پدید می‌آورد. توجه به سنخیت در ظاهر و عقاید دانشجویان، تأثیرات قابل توجهی در کاهش نگرانی افراد از توجه بیش از حد به تجملات ظاهری داشته است. تأکید بر حجاب چادر به عنوان شاخص همگونی در دانشجویان، آن را به مهم‌ترین وجه شباهت و سنخیت تبدیل کرده است؛ به گونه‌ای که گاه به عنوان ملاک در سنخیت عقاید نیز مورد توجه قرار گیرد. رضایت خانواده‌ها از یکسان بودن و همگونی دانشجویان، نشان از رغبت‌شان برای انتخاب دانشکده تک‌جنسیتی رفاه بود. در این باره برخی از مشارکت‌کنندگان در مصاحبه‌های خود این نکته را که افراد از لحاظ ظاهری و اعتقادی تقریباً هم‌تراز هستند، انگیزه‌ای برای حضور فرزندان‌شان در این دانشکده بیان کردند. «چون همه یکرنگ هستند خیلی خوبه. کسی کسی رو مسخره یا اذیت نمی‌کنه» (م.۸). «دانشجوها همه به تیپ هستن و چادر یه جورایی موجه هست» (م.۲۰).

بازخورد شرایط محیط بر افراد: یکی از مضامین سازمان‌دهنده که در مضمون فراگیر انگیزه اجتماعی بروز کرده، مضمون «بازخورد شرایط محیط بر افراد» است. محیط مساعد و وجود شرایط محیطی مناسب، همیشه می‌تواند عاملی تأثیرگذار در تصمیم‌گیری افراد باشد. از عوامل مهم مؤثر بر ویژگی‌های شخصیتی افراد، عامل محیط است. تجاربی که

فرد از محیط خود کسب می‌کند، ارتباط و تعاملی که با محیط دارد، بازخوردها و تأثیراتی که از محیط دریافت می‌دارد، رشد و شکل‌گیری شخصیت او را تحت تأثیر قرار می‌دهد. اعضای یک طبقه اجتماعی مانند دانشجویان می‌توانند روی نحوه گفتار، نوع پوشش، امکان بازآفرینی فعالیتها، نحوه تلقی از استعدادها و تعیین اهداف زندگی یکدیگر تأثیر بگذارند. «محیط مذهبی مسئله مهمی هست که اینجا این فاکتور را دارد» (م. ۶۱). «محیط مناسبی داره ... محیط میتونه تأثیر مثبت بزاره» (م. ۷۲). «اینجا این محیطها برای خانواده‌های مذهبی خیلی خوب و قابل قبول تر هست» (م. ۹۶)

سه) انگیزه‌های آموزشی

یکی دیگر از انگیزه‌های خانواده‌ها برای حضور فرزندانشان در دانشکده تک‌جنسیتی رفاه، «انگیزه آموزشی» است. این دسته از مضامین، مفاهیم مرتبط در رابطه با مسائل آموزشی و علمی می‌باشند و نکاتی که از مصاحبه‌ها استخراج شده و در دسته مسائل آموزشی قابل ذکر بود، در این دسته از مضامین فراگیر آمده و از مضامین سازمان‌دهنده ذیل تشکیل شده‌اند: ارتقای کیفیت آموزشی و تراز علمی اساتید.

ارتقای کیفیت آموزشی: یکی از مضامین سازمان‌دهنده که در مضمون فراگیر انگیزه آموزشی بروز کرد، مضمون «ارتقای کیفیت آموزشی» می‌باشد که در دو مضمون پایه میزان بازدهی علمی مجموعه و پیشرفت تحصیلی نشان داده شده است. ارتقای سطح کیفیت آموزش در دانشگاههای تک‌جنسیتی از نکات مثبت این دانشگاههاست و در این نوع دانشگاهها، تنوع رشته با گرایشهای مختلف در مقاطع تحصیلی مختلف، زمینه کار بیشتر برای را بانوان فراهم خواهد کرد. این امر که دانشگاههای تک‌جنسیتی از رشد علمی بیشتری برخوردارند، حتی در کشورهای پیشرفته همچون آمریکا و انگلیس نیز ثابت شده است. در این راستا، برخی خانواده‌ها انگیزه خود را برای پیشرفت و موفقیت علمی در این دانشکده، به دلیل عدم حضور جنس مخالف و تمرکز بیشتر روی محتوای آموزشی بیان کردند. «بالاخره این محیطها مسائل حاشیه‌ناداره و بیشتر فکرشون میره روی درس» (م. ۲۳). «حتی رقابت اینجا بیشتر میشه؛ چون همه حواسشون برای درس میره» (م. ۲۰). «رقابت اینجا خیلی بیشتره و کلاً جدا بودن بهتر هست؛ چون تمرکز بچه‌ها هم بیشتر میشه» (م. ۵).

تراز علمی اساتید: یکی دیگر از مضامین سازمان‌دهنده که در مضمون فراگیر انگیزه آموزشی بروز کرد، مضمون «تراز علمی اساتید» است. حسن سابقه علمی دانشکده غیر انتفاعی رفاه، امکانات، تجهیزات، اساتید و رشته‌های متنوع، تأثیر بسزایی در خانواده‌ها برای

انتخاب این دانشکده داشته است. بی‌شک اعتبار این دانشکده نیز در جذب اساتید خبره نقش مؤثری داشته است. خانواده‌های مشارکت‌کننده در این تحقیق، علاوه بر وجود انگیزه‌های قبلی و با توجه به تحقیقاتی که خودشان به عمل آورده بودند، یکی دیگر از انگیزه‌های خود را فضای علمی و اساتید با تراز بالا دانسته و این امر برایشان حایز اهمیت بوده است؛ بدین معنا که افراد در جایگاه‌های مختلف مانند مشاورانی که در انتخاب رشته به دانشجویان کمک می‌کنند، این دانشکده را به متقاضیان انتخاب رشته پیشنهاد داده و از اساتید دانشکده در رتبه علمی‌شان تعریف و ابراز رضایت کرده‌اند یا اطرافیان‌شان که یا در این محیط تحصیل کرده یا پیرو تحقیقات پرس‌وجو کرده‌اند، از کادر و اساتید دانشکده رفاه به خوبی یاد کردند. «از مدارس رفاه و حتی دانشکده‌هاش تعریف زیادی شنیدیم» (م.۱۰). «پیش مشاور که رفتیم اینجا رو براش انتخاب کرد. خودمون آشنایی با اینجا نداشتیم» (م.۱۴)

چهار) انگیزه‌های روانی

یکی دیگر از انگیزه‌های خانواده‌ها برای حضور فرزندانشان در دانشکده تک‌جنسیتی رفاه، «انگیزه روانی» است. این دسته از مضامین، مفاهیم مرتبط در رابطه با مسائل روانی و فردی‌اند و نکاتی که از مصاحبه‌ها استخراج شده و در دسته مسائل روانی خانواده‌ها قابل ذکر بودند، در این دسته از مضامین فراگیر آمده و از مضامین سازمان‌دهنده ذیل تشکیل شده‌اند: اطمینان و امنیت روانی؛ تقویت اعتماد به نفس؛ تمرکز و ثبات فکری.

اطمینان و امنیت روانی: یکی از مضامین سازمان‌دهنده که در مضمون فراگیر انگیزه روانی بروز کرد، مضمون «اطمینان و امنیت روانی» است. امروزه یکی از دلایل مهم برای ثبت نام در دانشگاه‌های تک‌جنسیتی که از سوی خانواده‌ها متقاضی زیادی هم دارد، به این دلیل است که فرزندان آنها احساس امنیت داشته باشند؛ زیرا در بسیاری از دانشگاه‌های مختلط، آمار مفاسد بیشتر از سطح جامعه است. دختران در محیط‌های تک‌جنسیتی مانند دانشکده رفاه، آرامش روانی مضاعفی خواهند داشت و امنیت بانوان نیز به خصوص برای خانواده‌هایی که به این موضوع حساس‌اند، از این طریق تأمین می‌شود. محیط تک‌جنسیتی موجب آرامش خاطر بیشتر خانواده‌ها، به ویژه خانواده‌های مذهبی در باب فرزندانشان، به ویژه فرزندان دختر می‌شود و باعث می‌شود آنها با طیب خاطر و آرامش بیشتری فرزندانشان را به دانشگاه، به ویژه دانشگاه‌های دور از شهرشان بفرستند. احساسات و عواطف دختران در اینگونه محیط‌ها به خوبی مورد توجه قرار می‌گیرد. دختران در حضور همکلاسی پسر شاید نتوانند درباره مشکلات خود و برخی موضوعات به راحتی حرف بزنند، اما اینجا

دانشجویان به راحتی مراحل زندگی عاطفی خود را طی کرده و احساساتشان را بیان می‌کنند. در محیط تک‌جنسیتی همه چیز شرعی است، حتی خندیدن. دانشجویان به راحتی می‌توانند ریزترین مسائل و مشکلات علمی و خانوادگی خود را بدون دغدغه برای استادان مطرح کنند و این مسائل، همگی تأمین‌کننده امنیت آرامش دانشجو و خانواده اوست.

تقویت اعتماد به نفس: یکی از مضامین سازمان‌دهنده که در مضمون فراگیر انگیزه روانی بروز کرد، مضمون «تقویت اعتماد به نفس» می‌باشد. دختران در کلاسهای تک‌جنسیتی از اعتماد به نفس بالاتری برخوردارند. در محیط تک‌جنسیتی به دلیل اینکه دختران در سایه پسران قرار نمی‌گیرند، توانایی آنان به منصفه ظهور گذاشته می‌رسد و با اعتماد به نفس بیشتری مشارکت خواهند داشت. دانشجویان در کلاسهای دانشگاه تک‌جنسیتی بسیار راحت‌تر می‌باشند و خیلی بیشتر اظهار نظر می‌کنند و اعتماد به نفس بیشتری دارند. کم‌رنگ شدن کلیشه‌های جنسیتی در محیط رفاه و باورپذیری دختران نسبت به توانمندی‌هایشان در مسائلی همچون کنفرانس دادن و مشارکت در بحثهای کلاسی که یکی از جنبه‌های کارکرد آموزش تک‌جنسیتی است، باعث به وجود آمدن تغییراتی در بینش دختران شده و اعتماد به نفس آنان را تقویت می‌کند. خانواده‌ها نیز در مصاحبه‌های خود، یکی از انگیزه‌هایشان را در رابطه با این مضمون، عدم تمسخر توسط جنس مخالف بیان کردند. همچنین در زمان ارائه کنفرانس‌ها با اعتماد به نفس بسیار بیشتر و مسلط‌تر می‌باشند و نیز اضطراب آنان کمتر و در نتیجه می‌توانند با بازده بالاتری مطالب خود را بیان کنند: «همه خانم هستن و چادری، خیالم خیلی راحت‌تر و اضطراب دخترم هم کمتر هست» (م. ۲۶)

تمرکز و ثبات فکری: یکی از مضامین سازمان‌دهنده که در مضمون فراگیر انگیزه روانی بروز کرد، مضمون «تمرکز و ثبات فکری» است. محیط آموزشی تک‌جنسیتی موجب آرامش خاطر بیشتر افراد می‌شود و روحیه تنوع‌طلبی در دختر و پسر را به حد قابل توجهی کاهش می‌دهد و موجب می‌شود روحیه رقابت برای جلب توجه دخترها که در پسرها به هنگام همراه بودن با دخترها در آنها ایجاد می‌شود، به وجود نیاید و روحیه رقابت در جهت مثبت علم‌آموزی صرف شود. دختران در کلاسهای تک‌جنسیتی قطعاً تمرکز بیشتری بر درس دارند. نبود عوامل مختل‌کننده حواس، اعم از حضور جنس مخالف، از بین رفتن اعتماد به نفس و در نتیجه، ترس از تمسخر از طرف جنس مخالف، برای رفع تشویش افکار بسیار مؤثر خواهد بود. دیدگاهها در این زمینه جنبه‌های مختلفی دارد؛ از جمله اینکه: در این دانشکده آرامش خاطر افراد بیشتر است؛ بنابراین، تمرکزشان نیز بر علم‌آموزی افزایش

خواهد یافت. دانشجویان درگیر حواشی نخواهند شد و حواسشان به استاد است. مصاحبه شرکت کنندگان مبنی بر این ادعا می‌باشد که در دانشکده رفاه به دلیل تک‌جنسیتی بودن، توجه‌شان صرف مسائل آموزشی خواهد شد تا مسائل حاشیه‌ای دیگر که ممکن است با حضور جنس مخالف به وجود آید. «رقابت اینجا بیشتر میشه؛ چون همه حواسشون برای درس میره» (م.۲۰). «دیگه توسط پسرها مسخره نمیشن و به ظاهرشون کمتر توجه میشه» (م.۳۴).

جدول ۱: مضامین سازمان‌دهنده و مضامین فراگیر

مضمون سازمان‌دهنده	مضمون فراگیر
عدم معاشرت با جنس مخالف	انگیزه‌های دینی
التزام به پوشش چادر	
تقویت مبانی دینی	
موقعیت جغرافیایی دانشکده	انگیزه‌های اجتماعی
مهارت رابطه اجتماعی با هم‌نوع خود	
کاهش آسیب‌های اجتماعی و فردی	
دوست‌یابی مناسب	
همگونی افراد	
بازخورد شرایط محیط بر افراد	انگیزه‌های روانی
اطمینان و امنیت روانی	
تقویت اعتماد به نفس	
تمرکز و ثبات فکری	انگیزه‌های آموزشی
ارتقای کیفیت آموزشی	
تراز علمی اساتید	

(د) بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش، انگیزه‌های خانواده‌های تهرانی از حضور دانشجویان دختر خود در دانشکده تک‌جنسیتی رفاه بررسی شد. نتایج در چهار دسته انگیزه‌های دینی، اجتماعی، آموزشی و روانی دسته‌بندی شدند.

جمع‌بندی یافته‌ها نشان می‌دهد در محور رشد فردی و اجتماعی ناظر به انگیزه‌های اجتماعی، اغلب اعضای نمونه بر خلاف پژوهشهای لاوی و اسکوسر^۱ (۲۰۰۷) و رحیمی و اعتدال (۱۴۰۰)، بر این باورند که تک‌جنسیتی بودن دانشگاه نه تنها نقطه ضعف آن محسوب نمی‌شود، بلکه خانواده‌ها بر حضور دختران دانشجوی خود در این دانشگاهها تمایل جدی دارند و نیز معتقدند حضور آنان در چنین دانشگاههایی، از تمایل و انگیزه دختران دانشجو در انجام فعالیت‌های جمعی نمی‌کاهد.

یافته‌های این تحقیق همچنین نشان می‌دهد انگیزه‌های دینی با رویکرد فرهنگی - تربیتی، از جمله دغدغه‌های خانواده‌های مورد مطالعه است. خانواده‌های مد نظر، خواسته‌ها و انتظاراتی مانند تقویت مبانی دینی، عدم معاشرت دخترانشان با جنس مخالف و تأکید بر محیط مطلوب و سالم دارند که با پژوهشهای عباسی و همکاران (۱۴۰۱) و کهتری و همکاران (۱۳۹۸) همسو می‌باشد. اما در محور انگیزه‌های آموزشی و روانی، به باور اکثر خانواده‌های مورد مطالعه، دانشگاه تک‌جنسیتی توانسته است آرامش روانی را به خصوص برای خانواده‌های دانشجویان به ارمغان بیاورد. در تحقیق یاری و محمدنژاد (۱۳۹۱) نیز بررسی دیدگاه دانشجویان و والدین آنها نسبت به عملکرد آموزشی و پیامدهای تحصیل در دانشگاههای تک‌جنسیتی نشان داد اکثر دانشجویان و به میزان بیشتری والدین آنان، از تحصیل در دانشگاههای غیر مختلط اظهار رضایت کرده‌اند؛ به این لحاظ که موجب آرامش خاطر خانواده‌ها در رابطه با فرزندانشان شده است.

پژوهش مجنی و همکاران (۱۳۹۵) ناظر به بررسی نگرش دانشجویان دانشگاههای استان گلستان نسبت به طرح تفکیک جنسیتی نیز حاکی از آن است که بیشترین دلایل موافقت اکثر دانشجویان با طرح تفکیک جنسیتی، تأثیر آن بر روند آموزش، صحیح بودن از نظر مبانی مذهبی و آزادی عمل در دو جنس می‌باشد. دانشجویان، طرح تفکیک جنسیتی را از نظر آموزشی، مذهبی و آزادی عمل مناسب دانستند؛ اما معتقد بودند که دانشجویان باید در چنین طرحهایی مشارکت داده شوند.

در مجموع باید اشاره کرد که خانواده‌های مورد بررسی، رویکرد مطلوبی به دانشگاههای تک‌جنسیتی دارند و تمایل زیادی به تفکیک جنسیت در دانشگاه ندارند. این یافته با پژوهش بوس و همکاران (۲۰۱۸) که حاکی از موفقیت‌های آموزش و شغلی دانشجویان دختر در کلاسهای تک‌جنسیتی است، همسو می‌باشد؛ اما با نتایج پژوهش شفیع و علیخواه (۱۳۹۳) و

انتظاری (۱۳۹۶) که نشان دادند اکثر دانشجویان دانشگاه علامه طباطبایی و دانشگاه تهران به عنوان مهم‌ترین مخاطب اجرای طرح تفکیک جنسیتی، نسبت به آن مقاوم‌اند، همخوانی ندارد.

این پژوهش تنها در یک دانشکده تک‌جنسیتی انجام شده که مجموع نظرات خانواده‌های تهرانی در قالب پرسش از آنان ناظر به انگیزه‌های مورد بررسی رضایت‌بخش بوده است و خانواده‌ها از انتخاب این دانشکده برای تحصیل دانشجویان دختر خود ابراز علاقه کردند. اما برای دستیابی به اطلاعات جامع‌تر و عمیق‌تر، انجام مطالعات کمی و کیفی گسترده‌تر لازم است.

پیشنهادها

با توجه به انجام تحقیقات محدود در کشور، ناظر به دانشگاه‌های تک‌جنسیتی و از طرفی، اهمیت دانشگاه‌های مذکور، ضرورت پژوهش‌های بومی در این حوزه و نیز مطالعات تطبیقی با بررسی دانشگاه‌های تک‌جنسیتی در دنیا مورد نیاز و ضروری است. همچنین انجام پژوهش‌هایی برای شناخت دانشگاه‌های تک‌جنسیتی در جهان اسلام و نیز سنجش دیدگاه دانشجویان و خانواده‌آنان، می‌تواند در طراحی و گسترش این دانشگاه‌ها در کشور راهگشا و مثمر ثمر باشد. توجه به شرایط و نیازهای بومی و تفاوت‌های فرهنگی با توجه به زیست‌بوم‌های مختلف برای توسعه دانشگاه‌های مذکور در کشور نیز از جمله نکاتی است که باید وجهه‌همت مدیران و مسئولان آموزش عالی کشور قرار گیرد.

توجه به تقویت اساتید دانشگاه‌های تک‌جنسیتی، به ویژه در دو بعد علمی و اعتقادی، طراحی رشته‌های مرتبط با جنسیت دانشگاه‌های مذکور (ویژه خواهران یا برادران) و پیش‌بینی بودجه و امکانات لازم برای تأسیس، توسعه و تجهیز دانشگاه‌های تک‌جنسیتی نیز از جمله پیشنهاد‌های کاربردی برای برنامه‌ریزی و خط‌مشی‌گذاری مطلوب در چنین دانشگاه‌هایی خواهد بود.

منابع

- آقاجانی، دردانه؛ مجید عباسپور، رضا رادفر و علی محمدی (۱۳۹۷) «نقش دانشگاه سبز در تاب‌آوری و مقابله با تغییر اقلیم». *اقتصاد و مدیریت شهری*، ش ۷(۲۵): ۱۱۷-۱۳۳.
- احمدی، بتول؛ فرانک فرزندی، معصومه دژمان، مروّنه وامقی، فرحناز محمدی، بتول محتشمی، ژیلا صدیقی و مریم تاجور (۱۳۹۲). «چارچوب نظری سلامت زنان ایران: مدل فرمهر». *حکیم*، ش ۱۶(۴): ۳۳۷-۳۴۸.
- اسماعیل‌پور، رضا و حمیدرضا تفقدی (۱۳۹۶). «مطالعه کیفی موانع ارتقای شغلی و مدیریتی بانوان». *زن در توسعه و سیاست*، ش ۵۶(۱): ۱۶۹-۱۸۵.
- انتظاری، علی (۱۳۹۶). «آثار و پیامدهای تفکیک جنسی در دانشگاه علامه طباطبایی در مقایسه با دانشگاههای دیگر». *علوم اجتماعی*، ش ۲۷(۸۱): ۲۱۱-۲۴۶.
- ایزدی، بنت‌الهدی و کورش رضایی مقدم (۱۳۹۶). «کارآفرینی در قرآن و احادیث و نقش دانشگاه در پرورش کارآفرینان با روحیه اسلامی». *راهبرد اجتماعی فرهنگی*، ش ۷(۲۵): ۲۶۵-۲۹۲.
- تانیکس، فرن (۱۳۹۰). *فضا شهر نظریه اجتماعی*. ترجمه حمیدرضا پارسی و آرزو افلاطونی. تهران: دانشگاه تهران.
- جانعلی‌زاده چوبستنی، حیدر و جابر میرزاپوری (۱۳۹۳). «بررسی کیفی نگرش دانشجویان به مسئله تفکیک جنسیتی در دانشگاه (مطالعه موردی: دانشگاه مازندران)». *پژوهشهای جامعه‌شناختی*، ش ۸(۱): ۱-۲۳.
- جاودانی، حمید (۱۳۹۲). «نقش آفرینی دانشگاه در فرایند توسعه پایدار، از رهگذر تولید سرمایه اجتماعی». *تحقیقات فرهنگی ایران*، ش ۶(۲۱): ۵۵-۸۰.
- حسنی، محمدحسن (۱۳۹۸). «مشارکت دانشگاههای علوم انسانی در چرخه نظریه‌پردازی و نقش مراکز رشد علوم انسانی». *رشد فناوری*، ش ۱۶(۶۱): ۵۳-۶۱.
- حسینی سنگنو، سید علی؛ موسی کمانرودی کجوری، صدرالدین متولی و غلامرضا جانباز قبادی (۱۳۹۸). «نقش دانشگاهها در بازآفرینی فرهنگی بخش تاریخی مرکزی شهر تهران». *شهر پایدار*، ش ۲(۳): ۹۷-۱۱۰.
- دانایی‌فرد، حسن؛ سید مهدی الوانی و عادل آذر (۱۳۹۲). *روش‌شناسی پژوهش کیفی در مدیریت: رویکردی جامع*. تهران: صفا.
- دمیرچی، نسرین (۱۳۹۲). «دانشگاه تک‌جنسیتی، آری یا نه؟». *پیام زن*، ش ۲۲(۷): ۱۰-۱۳.

- رحیمی، زهرا و علیرضا اعتدال (۱۴۰۰). «تفکیک جنسیت در دانشگاه فرهنگیان از نگاه دانشجویان و استادان (مطالعه موردی: دانشگاه فرهنگیان)». *مطالعات برنامه‌درسی آموزش عالی*، ش ۱۲ (۳۲): ۲۶۹-۲۸۵.
- شفیعی، معصومه و فردین علیخواه (۱۳۹۳). «فضا و بازتولید قدرت (مطالعه‌ای درباره تفکیک جنسیتی در دانشگاه‌های تهران)». *تحقیقات فرهنگی ایران*، ش ۷ (۱): ۹۵-۱۲۲.
- شیرازی، علی (۱۳۹۷). *زنان نمونه*. قم: بوستان کتاب.
- عباسی، رسول؛ سیده فاطمه فقیهی، راحله محرمی و عذرا استواری (۱۴۰۱). «چارچوب ارزیابی عملکرد دانشگاه‌های تک‌جنسیتی بر اساس سند اسلامی شدن دانشگاهها (مورد مطالعه: دانشگاه حضرت معصومه)». *مدیریت در دانشگاه اسلامی*، ش ۱۱ (۱): ۳-۲۲.
- فرتاش، کیارش و محمدصادق خیاطیان یزدی (۱۳۹۸). «نقش دانشگاهها و پژوهشگاهها در توسعه علم و فناوری و سیاستهای حمایت از آنها». *سیاست علم و فناوری*، ش ۲ (۱۱): ۲۵۵-۲۶۷.
- فرهادی، هاجر؛ رضا زارعی و معصومه فرهادی (۱۳۹۶). «بررسی دیدگاه اساتید و دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی مرودشت پیرامون موضوع تفکیک جنسیتی دانشگاهها». *اولین کنفرانس ملی پژوهشهای نوین ایران و جهان؛ مدیریت، اقتصاد و حسابداری و علوم انسانی*. شیراز: دانشگاه علمی کاربردی شوشتر.
- فلاح، محمدرضا؛ محمدحسین رحمتی و فاطمه نجفی (۱۴۰۱). «مدیریت در دانشگاههای تک‌جنسیتی به عنوان مصداق دانشگاه اسلامی؛ چالشها و راهکارها». *مدیریت در دانشگاه اسلامی*، ش ۱۱ (۱): ۲۳-۴۸.
- کهرتی، محسن؛ جعفر گل‌محمدی و حمیدرضا میرعظیمی (۱۳۹۸). «تفکیک جنسیتی در فضاهای دانشگاهی؛ نسبت‌سنجی دیدگاهها با آموزه‌های دینی». *فرهنگ در دانشگاه اسلامی*، ش ۹ (۲): ۲۵۱-۲۷۰.
- مجنی، محمدتقی، لیلا جویباری، اکرم ثناگو، فرشته عراقیان مجرد، مصطفی جنتی و مریم دوراندیش (۱۳۹۵). «بررسی نگرش دانشجویان به طرح تفکیک جنسیتی در دانشگاههای استان گلستان». *توسعه پرستاری در سلامت*، ش ۱ (۲): ۸۳-۱۰۴.
- یاری، شعیب و حبیب محمدنژاد (۱۳۹۱). «بررسی ابعاد و پیامدهای طرح تفکیک جنسیتی دانشجویان در دانشگاهها و راهکارهای اجرای طرح». *فرهنگ در دانشگاه اسلامی*، ش ۲ (۴): ۶۲۵-۶۴۸.

- Billger, S. (2019). "Does attending predominately female schools make a difference? Labor market outcomes for women". *Journal of Economics and Finance*, 31(2): 166-185.
- Black, M.C.; K.C. Basile, M.J. Breiding, S.G. Smith, M.L. Walters, M.T. Merrick, J. Chen & M.R. Stevens (2018). The National Intimate Partner and Sexual Violence Survey (NISVS): 2018 Summary Report. Atlanta, GA: National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention.
- Booth, A.L.; L. Cardona-Sosa & P. Nolen (2018). Do Single-Sex Classes affect achievement? A study in a coeducational university. Banco de la Republica de Colombia.
- Braun, V. & V. Clarke (2006). "Using thematic analysis in psychology". *Qualitative Research in Psychology*, Vol. 3, No. 2: 77-101.
- Charles, Maria & Karen Bradley (2002). Equal but Separate? Across National Study of Sex Segregation in Higher Education. *American Sociology Review*.
- Cohen, David S. (2009). "No Boy Left Behind? Single-Sex Education and the Essentialist Myth of Masculinity". *Indiana Law Journal*, 94: 231.
- Hermansen, Marcia & Mahruq F. Khan (2009). "South asian muslim American girl power: structures and symbols of control and self-expression". *Journal of international women's studies*.
- Jenkins, K.J. (2006). "Constitutional Lessons for the Next Generation of Public Single-Sex Elementary and Secondary Schools". *William and Mary Law Review*, 47(6): 1953+.
- Lavy, V. & A. Schlosser (2007). **Mechanisms and impacts of gender peer effects at school (No. w13292)**. National Bureau of Economic Research.
- Mayeri, S. (2006). "The Strange Career of Jane Crow: Sex Segregation and the Transformation of Anti-Discrimination Discourse". *Yale JL Human*. <https://litigation-essentials.lexisnexis.com/webcd/app>
- Park, H.; J.R. Behrman & J. Choi (2019). "Causal effects of single sex schools on college entrance exams and college attendance: random assignment in Seoul high schools". *Demography*, 50(2): 447-469.
- Porzionato, Marco & Federica De Marco (2015). "Excellence and diversification of higher education institutions 'missions". In: *The European higher education area* (P. 285-292). Springer, Cham.
- Schmid, Christian (2008). "Henri Lefebvre Theory of the production of space: Towards a three-dimensional dialectic". In: *Space, Difference, Everyday life*. Edited by K. Goonewardena, S. Kipfer, R. Milgrom & Ch. Schmid. London: Routledge.
- Sullivan, A.; H. Joshi & D. Leonard (2011). "Single-sex schooling and labour market outcomes". *Oxford Review of Education*, 37(3): 311-322.
- Saunders, M.; P. Lewis & A. Thornhill (2009). *Research Methods for Business Students*. Pearson education.
- Aghajani, Dordaneh; Majid Abbaspour, Reza Radfar & Ali Mohammadi (2018). "The role of the Green University in resilience and coping with climate change". *Economy and urban management*, 7(25): 117-133.
- Ahmadi, B.; F. Farzadi, M. Dejman, M. Vameghi, F. Mohammadi, B. Mohtashami & J. Sadighi (2013). "Farmehr Model: Iranian Women's Health Conceptual Framework". *Hakim Research Journal*, 16(4): 337-348.
- Damirchi, Nasrin (2013). "Single-sex university, yes or no?". *Female message*, 22(7): 10-13.

- Entezari, Ali (2017). "Effects and Implications of Gender Segregation in Allameh Tabataba'i University Compared to Other Universities". *Social sciences*, 27(81): 211-246.
- Esmaeil Pour, Reza & Hamid Reza Tafaghodi (2017). "Content analysis of women's management and job promotion obstacles". *Journal of Woman in Development and Politics*, 56(1): 169-185.
- Fallah, Mohammad Reza; Mohammad Hossein Rahmati & Fatemeh Najafi (2022). "Management in single gender universities as an example of Islamic university; Challenges and solutions". *Management in Islamic University*, 11(1): 23-48.
- Farhadi, Hajar; Reza Zarei & Masoumeh Farhadi (2017). "Examining the opinions of professors and students of Islamic Azad University of Maroodasht regarding the issue of gender segregation in universities". *The first national conference of modern researches of Iran and the world of management, economics and accounting and humanities*. Shiraz: Shushtar University of Applied Sciences.
- Fartash, Kiarash & Mohammad Sadegh Khayyatian Yazdi (2019). "The Role Universities and Research Institutes Plays in Science and Technology Development and Policies Supporting Them". *Journal of Science & Technology Policy*, 2(11): 255-267.
- Hassani, Mohammad Hasan (2019). "The participation of humanities universities in the theorizing cycle and the role of humanities development centers". *Technological growth quarterly*, 16(61): 53-61.
- Hosini, Ali; Moosa Kamanroodi Kojouri, Sadroddin Motevali & Gholamreza Janbazi Gobadi (2019). "The Role of Universities in Cultural Regeneration of Tehran's Central Historical District". *Journal of Sustainable City*, 2(3): 97-110.
- Izadi, Bentolhoda & Kouroshe Rezaei-Moghaddam (2017). "Entrepreneurship in Quran and Hadiths and the University Role in Fostering Entrepreneurs with Islamic Spirit". *The socio-cultural research journal of rahbord*, 7(25): 265-292.
- Janalizade Choobastani, Haidar & Jaber Mirzapouri (2014). "Qualitative investigation of students' attitude towards the issue of gender segregation in the university (case study: Mazandaran University)". *Sociological research*, 8(1): 1-23.
- Javadani, Hamid (2013). "The Role of the university in the process of sustainable development, through the production of social capital". *Journal of Iranian Cultural Research*, 6(21): 55-80.
- Kehtari, Mohsen; Jafar Gol Mohammadi & Hamidreza Mirazimi (2019). "Single Sex Education in Universities (Views of Scholars on the Viewpoint of Religion)". *Culture in Islamic University*, 9(2): 251-280.
- Mojini, M.; L. Jouybari, A. Sanagoo, F. Araghian Mojarrad, M. Jannati & M. Durandish (2016). "Students' Attitudes towards the Implementation of Gender Segregation in Universities of Golestan Province". *Nursing Development in Health*, 2(1): 83-104.
- Rahimi, Zahra & Alireza Etedal (2021). "Gender separation in Teacher Training University from the perspective of teacher-students and professors". *Journal of Higher Education Curriculum Studies*, 12(32): 269-285.
- Shafiei, Masoumeh & Fardin Alikhah (2014). "Space and Reproduction of Power (A Study on the Gender Segregation in Tehran Universities)". *Journal of Iranian Cultural Research*, 7(1): 95-122.
- Tonkiss, Fran (1390). *Space, the city and social theory: social relations and urban forms*. Translated by Hamidreza Parsi and Arezoo aflatooni. Tehran: University of Tehran.

انگیزه‌های خانواده‌های تهرانی از تحصیل دانشجویان دختر... ۶۱

- Yari, Shoaib & Habib Mohammadnejad (2012). "Different Aspects of Gender Separation of Student's Classes Plan in Universities and Strategies for Implementation". *Culture in Islamic University*, 2(4): 625-648.

